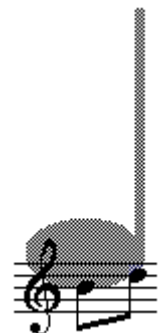

muziekschool

centrum voor de
kunsten eindhoven

ALGEMENE MUZIEKLEER VOOR HET D-EXAMEN

INHOUDSOPGAVE

MAATSOORTEN	3
- ENKELVOUDIG – SAMENGESTELD – REGELMATIG en ONREGELMATIG	3
VORMLEER - DE LIEDVORM	4
VORMLEER - DE POPSONG	5
VORMLEER - HET MENUET	6
VORMLEER - VOORBEELD VAN EEN MENUET	7
VORMLEER - HET RONDO	8
VORMLEER - VOORBEELD VAN EEN RONDO	9
VORMLEER - DE SONATE	10
VORMLEER - DE SYMFONIE	11
EEN OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE DRIEKLANKEN	12
DE BELANGRIJKSTE SEPTIEM-AKKOORDEN	13
OVERZICHT VREEMDE WOORDEN VOOR HET D-EXAMEN	14

MAATSOORTEN

- ENKELVOUDIG – SAMENGESTELD – REGELMATIG en ONREGELMATIG

Maatsoorten kunnen enkelvoudig of samengesteld zijn.

De 2/4, 3/4 en 3/8-maat bijvoorbeeld, zijn enkelvoudig.

De 4/4, 6/8 of 7/8-maat zijn samengesteld omdat ze uit meerdere groepen bestaan.

Wanneer die groepen even lang zijn, spreken we van regelmatige maatsoorten.

Zijn de groepen niet even lang, dan zijn ze onregelmatig.

Bij de 9/8-maat kan er sprake zijn van een regelmatige maatsoort, maar ook van een onregelmatige.

Aan de accent-tekens (>) kun je de verschillen duidelijk zien.

Normaalgesproken vallen de accenten op de 1e tel van ieder maatdeel.

Op de 1e tel van de maat valt dan het hoofdaccent en op de 1e tel van de andere delen komt er een nevenaccent.

Dit nevenaccent is minder zwaar dan het hoofdaccent.

In de lichte muziek, met name in de jazz, wordt het swingende karakter echter bereikt door bijvoorbeeld in een 4/4-maat juist de 2e en 4e tel extra te accentueren.

De hiervoor gebruikte aanduiding "afterbeat" geeft duidelijk aan dat het hier juist gaat om de slag die na de gebruikelijke accenten komt. Wanneer in deze muziek het accent, wat met name wordt gemaakt door het slagwerk, op de 1e en 3e tel zou komen, zou de muziek zijn karakteristieke swing totaal verliezen.

VORMLEER - DE LIEDVORM

De bekendste vorm waarin muziekstukken worden geschreven is de LIEDVORM.
De naam zegt het al: het gaat hier over een lied, een kinderliedje, een popsong, een dansvorm of een klassiek lied.
Maar ook grotere stukken, zoals het langzame deel uit een symfonie, zijn soms als liedvorm geschreven.

Kort gezegd bestaat een lied uit twee delen:

Met letters kunnen we dit eenvoudig aangeven met:

A B

Een liedvorm kan tweedelig of driedelig zijn.

De tweedelige liedvorm geven we aan met de letters:

A B

De driedelige liedvorm geven we aan met:

A B A

Het tempo van een stuk in liedvorm is vaak vrij langzaam, maar kan ook sneller zijn.

Schematisch ziet de driedelige liedvorm er zo uit:

VORMLEER - DE POPSONG

De popsong is een typische muziekvorm die niet in het klassieke tijdperk thuishoort, maar die er wat betreft de vorm wel veel mee te maken heeft.

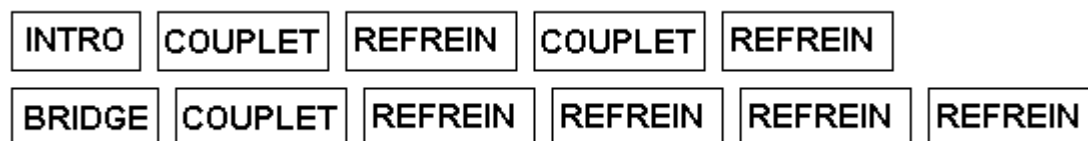
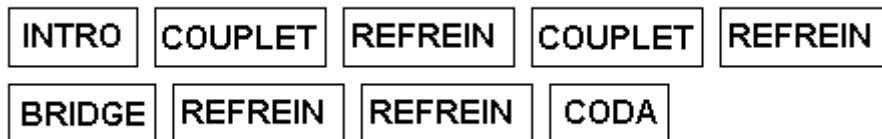
In een popsong treffen we eigenlijk altijd de delen couplet en refrein aan. Vaak is er ook sprake van een intro, een soort voorspel, voordat het eerste couplet begint.

Na twee of drie keer de afwisseling van couplet en refrein, komt meestal een soort overgang die we bridge noemen. Deze kan moduleren, maar het hoeft niet.

Na die overgang kan het refrein verder gaan, maar komt soms ook een volgend couplet, wat dan weer gevolgd wordt door het refrein. Meestal wordt het laatste refrein een keer herhaald, soms nog vaker.

De popsong wordt vaak besloten met een slotakkoord na het refrein, of wordt "weggedraaid" tijdens het laatste refrein. Dat wil zeggen dat door middel van een "fade-out" het volume steeds zachter wordt, totdat er niets meer over is.

Maar ook kan de song eindigen met een speciaal slotdeel, het coda, letterlijk het staartstuk. In het schema hieronder zie je twee voorbeelden van de totale vorm.

VORMLEER - HET MENUET

Het MENUET is een oude Franse dans, die in een driekwartsmaat geschreven is.
Het tempo is vrij rustig.
Vroeger werd er op het menuet ook werkelijk gedanst.

De vorm is **A B A**, dus een driedelige liedvorm.

Deel A is eigenlijk het menuet, deel B wordt het trio genoemd.
Origineel werd dit deel ook werkelijk door drie instrumenten gespeeld, vandaar de naam.
Na het B - deel komt A weer terug.

Vaak is het menuet een onderdeel van een groot muziekstuk; bijvoorbeeld een sonate of symfonie.
Hierover kun je meer lezen in het hoofdstuk over de symfonie.
Maar het menuet kan ook als zelfstandig stuk bestaan.

Schematisch ziet het menuet er zo uit:

VORMLEER - VOORBEELD VAN EEN MENUET

MENUET (OF LIEDVORM)

Menuet

5

9 Trio

14 Menuet

19

In dit voorbeeld zie je een menuet; een dans in een driekwartsmaat.
De vorm is eigenlijk gewoon A-B-A.

Die A-B-A vorm geldt ook voor de liedvorm, alleen ligt hier het tempo vaak lager.
Bovendien heeft een liedvorm vaak een geheel ander karakter.

VORMLEER - HET RONDO

Het RONDO is een muziekstuk met een soort refrein-couplet afwisseling alleen dan uitgebreider.

Het rondo kan voorkomen als zelfstandig stuk, maar kan ook een onderdeel van een sonate of symfonie zijn.

Bij een rondo begint het eerste thema, gevolgd door het tweede, dan komt weer het eerste, dan volgt het derde, enzovoort.

Het rondo begint en eindigt altijd met het A-thema en kan heel verschillend van lengte zijn.

De rondovorm komt vaak op twee manieren voor:

- De FRANSE rondovorm. Schematisch ziet deze er als volgt uit:

A - B - A - C - A - D - A - E - A - enzovoort.

- De KLASSIEKE rondovorm. Deze ziet er zo uit:

A - B - A - C - A - B - A.

Tot slot nog een keer de klassieke rondovorm als schema:

VORMLEER - VOORBEELD VAN EEN RONDO

RONDO

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It consists of nine staves of music, each representing a different section of the rondo.

- Staff 1 (Measures 1-5):** Labeled "A-thema". It begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody starts on G4 and moves through various intervals, ending on a half note G4.
- Staff 2 (Measures 6-11):** Labeled "B-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and features a more complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes.
- Staff 3 (Measures 12-18):** Labeled "A-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and is a variation of the first theme.
- Staff 4 (Measures 19-24):** This section continues the A-thema from the previous staff, ending with a double bar line and a key signature change to one flat (Bb).
- Staff 5 (Measures 25-31):** Labeled "C-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one flat, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and has a distinct character from the other themes.
- Staff 6 (Measures 32-38):** Labeled "A-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one flat, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and is a variation of the first theme.
- Staff 7 (Measures 39-46):** Labeled "B-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and is a variation of the second theme.
- Staff 8 (Measures 47-53):** Labeled "A-thema". It starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and is a variation of the first theme.
- Staff 9 (Measures 54-59):** Labeled "(verlenging)". It starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. The melody begins on G4 and is an extension of the first theme.

VORMLEER - DE SONATE

De SONATE is een vrij lang stuk voor een solo-instrument of een kleine groep instrumenten.

Het is een stuk dat meestal uit 3 delen bestaat, soms 4.

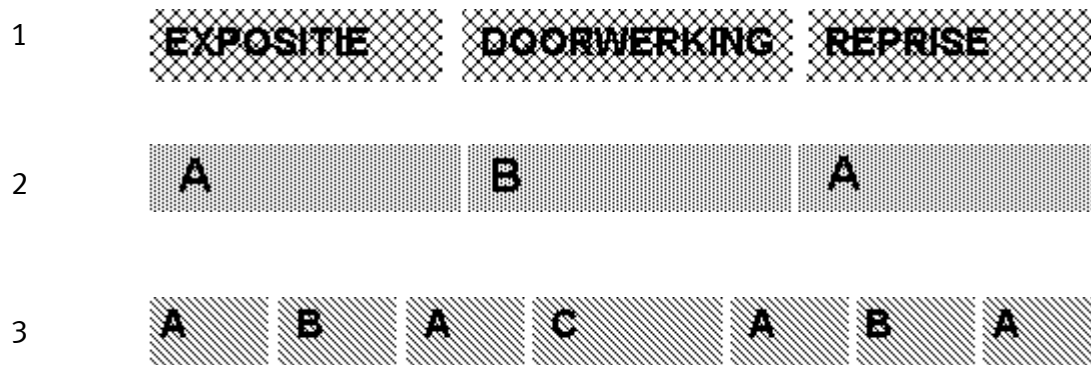
Bij een driedelige sonate komt de vorm meestal neer op:

Deel 1: Sonate- of Hoofdvorm - snel

Deel 2: Liedvorm - langzaam

Deel 3: Rondo - snel

Schematisch zien de drie delen van de sonate er als volgt uit:

VORMLEER - DE SYMFONIE

De SYMFONIE is een lang muziekstuk, wat bestaat uit meerdere delen.
Het is geschreven voor het symfonie-orkest, een groot orkest,
met verschillende groepen instrumenten.

De symfonie heeft meestal 4 lange delen:

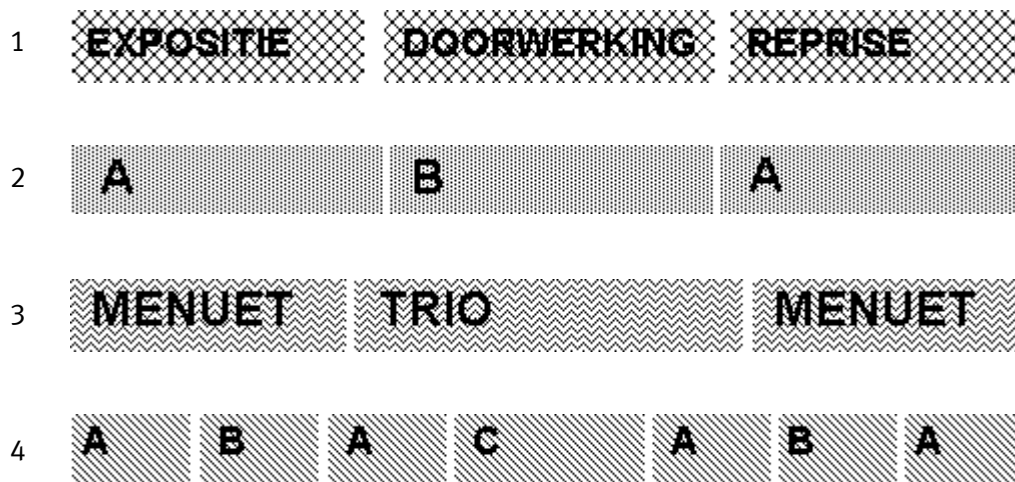
Deel 1: Sonate- of Hoofdvorm - snel

Deel 2: Liedvorm - langzaam

Deel 3: Menuet of Scherzo - matig snel of snel

Deel 4: Rondo of Sonatevorm - snel.

Schematisch zou de symfonie er als volgt uit kunnen zien:

EEN OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE DRIEKLANKEN

Klassieke naam: Lichte muziek naam: Symbool: Samenstelling:

grote drieklank majeur akkoord

C

kleine drieklank mineur akkoord

C^m

verminderde drieklank dim-akkoord

C^{dim}

overmatige drieklank overmatig akkoord of plus-akkoord

C⁺

DE BELANGRIJKSTE SEPTIEM-AKKOORDEN

Klassieke naam: Lichte muziek naam: Symbool: Samenstelling:

groot septiem akkoord	majeur 7 akkoord	C^{maj7}	
--------------------------	---------------------	-------------------------	--

klein septiem akkoord	mineur 7 akkoord	C^{m7}	
--------------------------	---------------------	-----------------------	--

dominant septiem akkoord	7 akkoord of septiemakkoord	C⁷	
--------------------------------	--------------------------------	----------------------	--

halfverminderd septiemakkoord	mineur zeven mol vijf	C^{min7b5}	
----------------------------------	--------------------------	---------------------------	--

verminderd septiem akkoord	dim akkoord of dim7 akkoord	C^{dim7}	
----------------------------------	--------------------------------	-------------------------	--

OVERZICHT VREEMDE WOORDEN VOOR HET D-EXAMEN

Nederlands:	Engels:	Italiaans:
Zeer Langzaam	Very Slow	Largo
Langzaam	Slow	Adagio
Matig	Moderately	Moderato
Snel	Fast	Allegro
Zeer Snel	Very Fast	Presto

Nederlands:	Italiaans:	Nederlands:	Italiaans:
vertragen	ritardando	toonsafstand	interval
langzamer	ritenuto	einde	fine
weer in 't zelfde tempo	a tempo	vanaf 't begin	da capo
versnellen	accelerando	teken	segno
rustig, gaande	andante	eindstuk	coda
levendig	vivace	met halve tonen	chromatisch
enigzins levendig	allegretto	zeer, veel	molto
zangerig	cantabile	een beetje	poco
lieflijk, zacht	dolce	oktaveren	ottava
sterk	forte	groot	majeur
zacht	piano	klein	mineur
matig sterk	mezzoforte	meer	piu
matig zacht	mezzo piano	minder	meno
zeer sterk	fortissimo		
zeer zacht	pianissimo	gebonden	legato
geleidelijk sterker	crescendo	kort, niet gebonden	staccato
geleidelijk zachter	decrescendo, diminuendo	niet gebonden	non-legato, portato